

הגודר מן המבושל

פרק ששי נדרים

נג.

עין משפט נר מצוה

י' א מיי פ"ט מהל'
נדרים הלכה די סגמ
לאון רמב"ם טו"ש ע"ד
למנון דר טעין יג:
י' ב מיי שם טו"ש ע"ס
זכ"ה:
י' ג מיי שם טו"ש ע"ס
סעף טו:
י' ד מיי שם טו"ש ע"ס
סעף פ:
י' ה מיי טו"ש ע"ס
סעף טז:
י' ו מיי שם הל' י
טו"ש ע"ס סעף י:
י' ז ח ט מיי שם הלכה
י' ח טו"ש ע"ס סעף
פ:

מוסף רש"י

בקפלוטות. כרמי (ביצה)
י' ע"ד לח.

תוספות

מהם ועד נשעטין אשם
אשם אוקר שאל יחל בשר
עד זמן פלוני שאקור ברעוט
דהא בזה מלא דאי יוצא
מהא אסור ה"ל נתינת טעם
אסור דממנה לה להדי:
הגודר מן התמרים מותר
בדבש. פירוש דלמך קונס
תמרים על מותר בדבש
היולא מהס דבש אקרי
תמרים נלך אקריין וקשה
למאי לא תנא הלא דקתני
בשאר בני תמרים אלו שאני
טועם אסור ביולא מהס:
בבתרונות. ענינים קשים
ורעים לאכול מותר בחומץ
היולא מין: כל ששם
תולדותו עלי. פירוש שאני
מפסיד שמו האשון כמו
דבש תמרים ששם תמרים
עליו נדר בתמרים אסור
בדבש: והבבית בתרין.
בגמ' פריך היינו מנא
קמל: מותר בין תפוחים.
דקתני אין נענינים קאמל:
מותר בשמן שושמין.
דקתני שמן הוא שמן זית:
מותר בדבש תמרים.
דקתני דבש וכו' דבש
דבש: מותר בחומץ
בתרונות. דקתני חומץ מין
טוב ששמן: מן הרביעין
מותר בפסולות. א"ע
שממין כרשין מן גלו שיש
לן שם לוי: מן הירק
כהם מותר בירק שדה.
דקתני ירק של גינה:
הבבית היינו ת"ק. דשני
בדבש תמרים איכה בנייהו
דמאי כו' כל שדרכו לאכול
כו' ומייר ששם תולדתו
עליו דלמיכ לית ליה
ועליו דלמיכ לית ליה
וכל שאין דרכו לאכול כגון
סמיות שאין דרכן לאכול
וחומץ שלש דרכו לאכול:
נדר בו אינו אסור אלא
ביוצא ממנו. ת"ק לית ליה
דבי שמעון ותמרים אית
ליה דבי שמעון ונלא
לגמרי כרש' ספירא לן
דחלי בדבש תמרים לא
כברי כומיה אלא בנינה
דקתני וה"ק ותמרים
מירין תמרים לאכול
בדבש אלא בתמרים לא
שרינן בחומץ קשה דהוה

כולי האי לדיוקא משמע דעמיה חלל מאי דנפיק מנייהו. וכי תימא
תינה בשאני טועם כיון דלא כר"ך וקאמר אפוזי איסורא הוא אכל
שאני אכול מאי איכה למימר דהא כיון דלא סגי ליה אש אמר קונס
פירות האלו דאי הכי משמע זין באכילה זין בהנאה ואיהו לא צבי
למסרינהו אלא באכילה הלכך כי אמר
שאני אכול ליכא שום הוכחה למיסק
אפילו ביולא מהן איכה למימר דכיון
דהוה מלי למימר קונס פירות האלו
באכילה עלי וקאמר שאני אכול אף
יולא מהן משמע. ואמרו לפי זה דבשבוטה
דלא מלי למימר באכילה עלי דלשון
נדר הוא ועל כרחיה אית ליה למימר
שאני אכול לא מיתסר ביולא מהן.
ואחרים אומרים זה הוא דעת
הרמב"ם ז"ל דלא שנה נדר ולא שנה
שבוטה דלאו משום יתורא לישנה
הוא אלא שהלשון צלמנו מוכיח כן
דלשון שאני אכול ושאי טועם משמע
שאוסר כל אכילה וטעימה הבאה מהס:
מתני' הגודר מן הפתרים וכו'
מסמיות מותר בחומץ סמיות.
סמיות ענינים שאינם מתבשלים
ועומדים זימי החורף: כל ששם
פולדו קרויה עליו. כגון דבש תמרים
וחומץ סמיות: ותמרים מתירים.
בגמרא פריך היינו ת"ק. ואיכה למידק
תנא קמא מני לא ר' יוסי ולא רבנן
דהא אמרינן לעיל [נ:] דבפולגת דקוס
וחלץ דכל היכה דקרו ליה קומא
דחלצא אסור אפילו לרבנן ודבש
תמרים וחומץ סמיות ליתסר מהאי
טעמא [י:] דלא דמי דלילו גבי קוס
דחלץ הקוס לא נשתנה מצורה לצורה
דמעיקרא נמי כשהיה מעורב בחלץ
באותה צורה עלמה היה אכל הכא
הרי נשתנה הגוף. הרשב"א ז"ל. ועוד
דבקום כי קרי ליה קומא דחלצא מפני
שעדין תורת חלץ עליו קרו ליה ולא
להפריש זין זה לאחר שאין נקרא קוס
לא
תורת תמרים וסמיות עליהן אלא להפריש זין דבש תמרים
לדבש אחר וזין חומץ סמיות לחומץ אחר: **גב'** תמרים היינו ס"ק איכה בנייהו הא דנתיב כלל אר"ש [נ:] כל שדרכו לאכול ודרכ
היולא ממנו לאכול כגון סמרים ודבש סמרים נדר בו אסור ביולא ממנו [נ:] ביולא ממנו אסור בו וכל שאין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו
לאכול נדר בו אסור ביולא ממנו. כך גרסין בהלכות הרמב"ם ז"ל. וה"פ דבש פליגי ת"ק פליגי ארשב"א בתרונות דסבירא ליה לתנא
קמא דזין דרכו לאכול זין אין דרכו לאכול אסור בו ולא ביולא ממנו ורשב"א סבירא ליה דבשדרכו [לאכול] ודרכ היולא ממנו לאכול
אסור בשניהם ובשאיין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו לאכול אסור ביולא ממנו ולא בו ובהא מפיק ליה לת"ק לגמרי. ור' יהודה זין במירא
כבר לה כר"ש דדרכו [לאכול] ודרכ היולא ממנו לאכול דאסור בשניהם ופליגי עליה בשאיין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו לאכול דרבי יהודה
זין במירא לא שני ליה ומיתסר נמי בתרונות ורשב"א שני ליה ולא מיתסר אלא ביולא ממנו. ורבנן בתראי דמתני' היינו ר' שמעון זין אלעזר
ושריותא דידהו קאי אהין דרכו לאכול דשרי הוא גופיה. ומשמע על דמשום הכי משמע ממלתייהו דאהוי גוואה [קאן] מדקתני סתמא ותמרים סמרים
דמשמע דאתרונותיהו פליגי ובמאי ת"ק ור' יהודה לאיסורא שרו אינהו ומש"ה פשיטא דלסתמות קאי דליכה טעמא להיתירא דמשום שאין
דרכו לאכול איכה למימר דלא נתכוון אלא ליוצא מהן דאתמרים דשוו נמי תרונותיהו לאיסורא ליכא למימר דשרו רבנן בתראי מן התמרים דלישרי
בתמרים גופייהו ליכא טעמא להיתירא: ולענין הלכה קיימא לן כנתא קמא דזין בתמרים זין בתמרים אינו אסור אלא בהן אכל לא
בדבש וחומץ שלהן: **מתני'** הגודר מן הפתרים וכו' מותר בחומץ סמיות. דכיון שיש לו שם לוי לא מיקרי זין סתם: מותר בקפלוטות. דלא הוי
ככלל כרשיין: מותר בירקות השדה. דסתם ירק לא משמע אלא ירק גינה: א' אספרגוס. מין כרוב הוא: אסור מן המקפה. מבשיל עב
של גריסין ואסור משום דקרו ליה מקפה דגריסין: ר' יוסי מסייר. דבאתמיה קרו למקפה מקפה ולגריסין גריסין: אסור בשום. משום דמקפה
כולל כל דבר קפוי ועצה ושום נמי קרוי מקפה על שם שממחין אותו צמעת מים ונאכל צק: מותר לבוס היים. שהבוס אינו כוסס אחת
אחת צבני עלמה אכל פת כיון שהוא גוף אחד חיטה מיקרי. והכי איתא צירושלמי דגרסין תמס [וספין] חטה ואת מר כן בתמיה אמר רבי יוסי
ארחא דבר שחא מתמי פיתא נקטה! ומימר זריך דברא הדא איתיה וכו' **גב'** מותר בשמן שושמין. דבא"י אינן מתקפין כלל אלא בשמן זית:
ירק של גינה משמע ולא ירק שדה שיש לו שם לוי מיהו אפ"ה הגודר מן הפתרים אסור בחמץ מבשיל. וכן כתב הרמב"ם ז"ל ולא דמי לירקות
השדה דהני מינה אחרניה יניהו אכל חמץ וחמץ מבשיל חד מינה יניהו ומפני שנתבשל לא הפסיד שמו: **בשיעור אסור בירקות**
השדה. אש נדר בשיעור א"ל לומר שנתכוון לייק גינה דהא אין זורעין ולא נטועין בשיעור אלא ודאי לייק השדה שעולה מלאו נתכוון:

מתני' מן הסמיות. היינו ענינים קשים שמניתן בכרס כל ימי
הסמיו ועושין מהן חומץ: כל ששם סמיות קרויה עליו. כגון חומץ
זה שיכא ממנו קרוי נמי על שם אמו חומץ סמיות ולא חומץ סתם:
נדר ממנו אסור ביולא וכו'. והכי נמי כי נדר בסמיות אסור נמי
בחומץ היולא ממנו: ותמרים סמיות.
וקא פריך בגמרא היינו תנא קמא
דקתני מותר בחומץ סמיות: **גב'**
נדר זו. בתמרים: אסור ביולא ממנו.
בדבש סמיות: כל שאין דרכו לאכול.
כגון סמיות דלךך היולא ממנו
לאכול וכן עלמין אין דרכן לאכול. תנא
קמא דמתניתין דלמך מותר בחומץ
סמיות לית ליה דרכי שמעון זין
אלעזר אלא קסבר נדר בו אין אסור
אלא בו אע"ג שאין דרכו לאכול
ותמרים תנא בתרא אית להו דרכי
שמעון זין בגמרא ודקתני ותמרים
מתירים בו אלעזר אכל ביולא ממנו
לא דאין אסור אלא ביולא ממנו
והיינו כר' שמעון זין אלעזר דלמך
לא נתכוון זה כו' ורבי יהודה זין
במתירא היה אסור בו וביולא הימנו:
מתני' מן השמן. משמע שמן זית
להכי מותר בשמן שושמין: כרשיין.
קטניות: מותר בירקות השדה. דהיינו
שם לוי ירק השדה ולא ירק סתם:
גב' מותר בשמן שושמין. לפי שאין
מלוי בראי שמן שושמין אלא שמן זית
וצאותו שמן נדר: מזה ומזה. משמן
זית ומשמן שושמין: ספק איסורא
לחומר. ומשמן שמסתפקין בו נדר
זין רב זין מעט: אסור בירקות
הגינה. גריסין המור"ה במסכת"א ז"ל.
ומותר בירקות השדה^א שעליהן סומכין
בשיעור שהפקירו הגנות לעניים
ואין מסתפקין אלא בירקות השדה:
גמ'
בירקות הגינה אמר רבי

(א) [תוספתא פ"ג ע"ג, ע"ד]
(ב) [מכות ע"ג: וש"י]
(ג) [י"א ובשבת אסור
בירקות השדה שעליהן כו',
(ד) [פ"ט מה' מדרס הלכה
י"ד, (ט) (י) ו' מנאן עד
סוף המתני' שייך לע"ה,
(י) צירושלמי: נקיה,

הגהות הב"ח
(א) גמ' דלכו ליאכל. וכן
כלל הגמרא: (ב) רש"י
ד"ה כרשין קטנים
קפלוטות גדולים ה"ס"ד:

הגהות הגר"א
[א] גמ' נדר בו אסור. נ"ב
גינתא הירושלמי מזהו וכן
עיקר: [ב] שם מיוצא ממנו
אסור. נ"ב מותר כ"ע
(ועי' הבג"א י"ד ס"י
ר"ז ס"ק י"ח) וכפירוש
ר"מ בתוס' וי"ד הרמב"ם
ופסק חכמים:

פירוש הרא"ש
מתני' סמיות. ענינים
קשים ונשארין בדבש עד
ימות הסמיו ואין ראוין
ליין ועושין מהם חומץ
ואית דגרסי סמיות כמו
סופי ענינים: כל ששם
תולדותו קרויה עליו. אף
כי נשתנה טעמה על שם
עיקר שמו נדר בתמרים
וחומץ סמיות: והבבית
בתרין. בגמרא פריך
היינו ת"ק: גמ' בל שאין
דרכו לאכול ודרכ
היולא ממנו לאכול. לא
סמיות ת"ק פליגי אר"ש
זין בדבש תמרים זין
בחומץ סמיות דרבנן שרו
מרייהו ואסרי סמיות
גופייהו ור"ש אסור בדבש
תמרים וחומץ סמיות
ומתיר סמיות ורבנן
בתראי קיימי אהא דקאמר
ת"ק מן הסמיות מותר
בחומץ סמיות אסור
בסמיות גופייהו אסור
ותמרים סמיות סמיות
גופייהו: מתני' בפני
שהוא שם לוי. אולה
קאי: גמ' ירקות שדה.
אין קרוין ירק סתם
והרבה לומר ירקות הענין
כר"ך לתנן שם לייק ולומר
ירקות שדה וכן כולם: אבל
השדה לומר ירקות הענין
לפי שאין ירקות גינה מניין
שאין גלים בלא עבודה
ואוכלין ירקות שדה לייק
גלגלן העולם ירקות סתם
הוא ירקות שדה: